

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

دستورالعمل فنی

برنامه آبیاری نخل خرماي رقم برحی در مراحل گرده افشانی و میوه نشینی

مجید علی‌حوری

عضو هیات علمی مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور

مقدمه

مراحل مختلف رشد نخل خرما حساسیت مختلفی به انجام آبیاری داشته و سهم آنها در عملکرد درختان متفاوت است. مراحل گرده افشانی و میوه نشینی یکی از حساسترین مراحل رشد نخل خرماست که نقش بسیار مهمی در افزایش کمیت و کیفیت محصول دارد. مطالعات مختلف نشان می‌دهد یکی از مراحل بحرانی و حساس رشد در درختانی نظیر نخل خرما (رقم برحی)، موز و مرکبات به تنش آبی، مراحل مذکور می‌باشد. کمبود آب در دوره گرده افشانی می‌تواند موجب کاهش قابلیت زنده ماندن و جوانه‌زنی دانه گرده و منجر به اختلال در مسیر رشد و نمو میوه و عملکرد نخل گردد. در این دستورالعمل نحوه آبیاری درختان خرما ی رقم برحی در مراحل گرده افشانی و میوه نشینی تشریح می‌گردد.

گام‌های دستورالعمل

- ۱- از آب آبیاری و اعماق مختلف خاک (صفر تا ۳۰، ۳۰ تا ۶۰ و ۶۰ تا ۹۰ سانتی‌متر) نمونه‌ای تهیه شده و برای تجزیه به آزمایشگاه ارسال شود.
- ۲- در صورت امکان از روش آبیاری تحت فشار و در غیر این صورت از روش آبیاری تشتکی استفاده شود.
- ۳- در اطراف هر نخل، تشتکی به شعاع ۱/۵ تا ۲ متر و عمق حدود ۳۰ سانتی‌متر ایجاد شود.
- ۴- آبیاری درختان خرما در مراحل گرده افشانی و میوه نشینی، پس از ۵۰ میلی‌متر تبخیر جمعی از تشت کلاس A انجام گیرد.

- ۵- حجم خالص آب مصرفی در هر آبیاری حدود ۱۷۰۰ لیتر برای هر نخل باشد.
- ۶- حتی الامکان از کم آبیاری در این مراحل رشد نخل اجتناب شود.
- ۷- در صورت ضرورت استفاده از کم آبیاری در مراحل گرده افشانی و میوه نشینی، آبیاری درختان خرما پس از ۲۰۰ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت کلاس A انجام گیرد.
- ۸- در این صورت حجم آب مورد نیاز در هر آبیاری به میزان ۵۰ درصد نیاز آبی گیاه و حدود ۳۴۰۰ لیتر برای هر نخل می باشد.

نتیجه گیری

- با آبیاری پس از ۵۰ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت کلاس A و به میزان ۱۷۰۰ لیتر برای هر نخل در مراحل گرده افشانی و میوه نشینی، عملکرد محصول تا حدود ۳/۳ تن در هکتار نسبت به آبیاری درختان پس از ۲۰۰ میلی متر تبخیر تجمعی از تشت کلاس A افزایش می یابد. برای رسیدن به نتیجه مطلوب رعایت نکات زیر نیز توصیه می گردد:
- گرده افشانی در ساعت ۱۰ صبح لغایت ۳ بعد از ظهر انجام شود.
 - گرده افشانی مکانیکی بر گرده افشانی سنتی ارجح است.
 - در صورت وقوع بارندگی در ۲ تا ۳ روز بعد از گرده افشانی، عملیات گرده افشانی تکرار گردد.
 - استفاده از دانه گرده تازه نسبت به دانه گرده خشک برتری دارد.
 - مسایل به زراعی نظیر تکریب، هرس، تنک میوه، آرایش و پوشش خوشه خرما انجام شود.

منابع

- ۱- علی‌حوری، مجید. ۱۳۸۶. بررسی اثرات تنش آبی در مراحل گلدهی و میوه‌نشینی بر خصوصیات کمی و کیفی خرماي برحي. اهواز: مؤسسه تحقیقات خرما و میوه‌های گرمسیری کشور.
- ۲- پژمان، حسین. ۱۳۸۰. راهنمای خرما (کاشت، داشت و برداشت). کرج: نشر آموزش کشاورزی.
3. Allen, R. G., Pereira, L.S., Raes, D. & Smith, M. 1998. Crop evapotranspiration: Guidelines for computing crop water requirements. FAO Irrigation and Drainage Paper 56. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations.